HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עשרים ושש דכתיב שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר ושלש עשרה שנה מרדו ובארבע עשרה שנה וגו': ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [א]כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה שנאמר [2]לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו וה"מ בבתים אבל א) [ב]בקשקושי [ג]ואברורי ליה לן בה אמר רב אשי אנא עבדי למתא מחסיא דלא חרבה והא חרבה מאותו עון לא חרבה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב תחת ישמעאל ולא תחת נברי ולא תחת חבר תחת חבר ולא תחת תלמיד חכם תחת ת"ח ולא תחת יתום ואלמנה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל חולי ולא חולי מעים כל כאב ולא כאב לב כל מיחוש ולא מיחוש ראש כל רעה ולא אשה רעה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקים לכתוב חללה של רשות מאי קראה אמר רב משרשיא [3]שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר: [ג]ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [ג]יפה תענית לחלום כאש לנעורת אמר רב חסדא [ד]ובו ביום ואמר רב יוסף [ה]אפי' בשבת רב יהושע בריה דרב אידי איקלע לבי רב אשי עבדי ליה עיגלא תילתא אמרו ליה לטעום מר מידי אמר להו בתענית יתיבנא אמרו ליה ולא סבר ליה מר להא דרב יהודה דאמר [ו]רב יהודה [ז]לוה אדם תעניתו ופורע א"ל תענית חלום הוא ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת ואמר רב חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפי' בשבת: ואם התחילו אין מפסיקין מפסיקין לק"ש: הא תנא ליה רישא אין מפסיקין סיפא אתאן לדברי תורה דתניא [ח]חברים שהיו עוסקין בתורה [ט]מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה א"ר יוחנן [י]לא שנו אלא כגון ר"ש בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה והתניא בשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לק"ש כי תני הויא [יא]בעיבור שנה דאמר רב אדא בר אהבה וכן תנו סבי דהגרוניא אמר רבי אלעזר בר צדוק בשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה: **מתני'** [יב]לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה [יג]שמא ישכח ויצא ולא הלבלר בקולמוסו ולא יפלה את כליו [יד]ולא יקרא לאור הנר באמת אמרו החזן רואה היכן תינוקות קוראין אבל הוא לא יקרא כיוצא בו לא יאבל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה: **גמ'** תנן התם לא [טו]יעמוד אדם בתפילה בר"ה ובר"ה ויושבת ברה"י אבל אם הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה מותר וכן

כ"ו דכתיב [1]שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר ושלש עשרה שנה מרדו ובארבע עשרה שנה וגו': ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [א]כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה שנאמר [2]לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו וה"מ בבתים אבל א) [ב]בקשקושי [ג]ואברורי ליה לן בה אמר רב אשי אנא עבדי למתא מחסיא דלא חרבה והא חרבה מאותו עון לא חרבה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב תחת ישמעאל ולא תחת נברי ולא תחת חבר תחת חבר ולא תחת תלמיד חכם תחת ת"ח ולא תחת יתום ואלמנה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל חולי ולא חולי מעים כל כאב ולא כאב לב כל מיחוש ולא מיחוש ראש כל רעה ולא אשה רעה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקים לכתוב חללה של רשות מאי קראה אמר רב משרשיא [3]שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר: [ג]ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [ג]יפה תענית לחלום כאש לנעורת אמר רב חסדא [ד]ובו ביום ואמר רב יוסף [ה]אפי' בשבת רב יהושע בריה דרב אידי איקלע לבי רב אשי עבדי ליה עיגלא תילתא אמרו ליה לטעום מר מידי אמר להו בתענית יתיבנא אמרו ליה ולא סבר ליה מר להא דרב יהודה דאמר [ו]רב יהודה [ז]לוה אדם תעניתו ופורע א"ל תענית חלום הוא ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת ואמר רב חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפי' בשבת: ואם התחילו אין מפסיקין מפסיקין לק"ש: הא תנא ליה רישא אין מפסיקין סיפא אתאן לדברי תורה דתניא [ח]חברים שהיו עוסקין בתורה [ט]מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה א"ר יוחנן [י]לא שנו אלא כגון ר"ש בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה והתניא בשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לק"ש כי תני הויא [יא]בעיבור שנה דאמר רב אדא בר אהבה וכן תנו סבי דהגרוניא אמר רבי אלעזר בר צדוק בשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה: **מתני'** [יב]לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה [יג]שמא ישכח ויצא ולא הלבלר בקולמוסו ולא יפלה את כליו [יד]ולא יקרא לאור הנר באמת אמרו החזן רואה היכן תינוקות קוראין אבל הוא לא יקרא כיוצא בו לא יאבל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה: **גמ'** תנן התם לא [טו]יעמוד אדם בתפילה בר"ה ובר"ה ויושבת ברה"י אבל אם הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה מותר

עשרים ושש דכתיב שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר וגו': מיכן זו שלוה ר"ג מדלו מיכן זו שלוה שהיו בהן מלחמות הרי כ"ה שנים ושנת כ"ו נהרג כדלעומר והיתה בשלוה כ"ו הומתרים מנ"ב: **לרומם בית אלהינו**. ועל ידי כן זכינו לתת לנו גדל ביהודה: **קשקושי ואברורי**. [ו]בירניות ומגדלים: **רב חמא בר גוריא אמר רב**. [א]כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת לסוף חרבה שנאמר לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו וה"מ בבתים אבל א) [ב]בקשקושי [ג]ואברורי ליה לן בה אמר רב אשי אנא עבדי למתא מחסיא דלא חרבה והא חרבה מאותו עון לא חרבה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב תחת ישמעאל ולא תחת נברי ולא תחת חבר תחת חבר ולא תחת תלמיד חכם תחת ת"ח ולא תחת יתום ואלמנה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל חולי ולא חולי מעים כל כאב ולא כאב לב כל מיחוש ולא מיחוש ראש כל רעה ולא אשה רעה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקים לכתוב חללה של רשות מאי קראה אמר רב משרשיא [3]שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר: [ג]ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [ג]יפה תענית לחלום כאש לנעורת אמר רב חסדא [ד]ובו ביום ואמר רב יוסף [ה]אפי' בשבת רב יהושע בריה דרב אידי איקלע לבי רב אשי עבדי ליה עיגלא תילתא אמרו ליה לטעום מר מידי אמר להו בתענית יתיבנא אמרו ליה ולא סבר ליה מר להא דרב יהודה דאמר [ו]רב יהודה [ז]לוה אדם תעניתו ופורע א"ל תענית חלום הוא ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת ואמר רב חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפי' בשבת: ואם התחילו אין מפסיקין מפסיקין לק"ש: הא תנא ליה רישא אין מפסיקין סיפא אתאן לדברי תורה דתניא [ח]חברים שהיו עוסקין בתורה [ט]מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה א"ר יוחנן [י]לא שנו אלא כגון ר"ש בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה והתניא בשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לק"ש כי תני הויא [יא]בעיבור שנה דאמר רב אדא בר אהבה וכן תנו סבי דהגרוניא אמר רבי אלעזר בר צדוק בשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה: **מתני'** [יב]לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה [יג]שמא ישכח ויצא ולא הלבלר בקולמוסו ולא יפלה את כליו [יד]ולא יקרא לאור הנר באמת אמרו החזן רואה היכן תינוקות קוראין אבל הוא לא יקרא כיוצא בו לא יאבל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה: **גמ'** תנן התם לא [טו]יעמוד אדם בתפילה בר"ה ובר"ה ויושבת ברה"י אבל אם הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה מותר

ולא תחת חבר. פירש בקונטרס מבר פרסיים ול"נ לפרסיים היו בבל מימות כורש כדפירש"י בפ"ב דגיטין (דף י"ז.) ומבריים בימי רבי יוחנן אמו לבבל כדאמר בהבא על יבמתו (יבמות סג:)[ב] ועוד דאמרינן בקדושין (עב.) הרואי פרסיים דומין לחיילות בית דוד הרואי מבריין דומין למלאכי מבלה מאמע דמברי לומה מחרת היה והא דאמר בפרק ב' דגיטין (דף י"ז.) אמר מקמיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל חולי ולא חולי מעים כל כאב ולא כאב לב כל מיחוש ולא מיחוש ראש כל רעה ולא אשה רעה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב כל חולי ולא חולי מעים כל כאב ולא כאב לב כל מיחוש ולא מיחוש ראש כל רעה ולא אשה רעה: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקים לכתוב חללה של רשות מאי קראה אמר רב משרשיא [3]שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין חקר: [ג]ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [ג]יפה תענית לחלום כאש לנעורת אמר רב חסדא [ד]ובו ביום ואמר רב יוסף [ה]אפי' בשבת רב יהושע בריה דרב אידי איקלע לבי רב אשי עבדי ליה עיגלא תילתא אמרו ליה לטעום מר מידי אמר להו בתענית יתיבנא אמרו ליה ולא סבר ליה מר להא דרב יהודה דאמר [ו]רב יהודה [ז]לוה אדם תעניתו ופורע א"ל תענית חלום הוא ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת ואמר רב חסדא ובו ביום ואמר רב יוסף אפי' בשבת: ואם התחילו אין מפסיקין מפסיקין לק"ש: הא תנא ליה רישא אין מפסיקין סיפא אתאן לדברי תורה דתניא [ח]חברים שהיו עוסקין בתורה [ט]מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה א"ר יוחנן [י]לא שנו אלא כגון ר"ש בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה והתניא בשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לק"ש כי תני הויא [יא]בעיבור שנה דאמר רב אדא בר אהבה וכן תנו סבי דהגרוניא אמר רבי אלעזר בר צדוק בשהיינו עוסקין בעיבור השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא לקריאת שמע ולא לתפלה: **מתני'** [יב]לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה [יג]שמא ישכח ויצא ולא הלבלר בקולמוסו ולא יפלה את כליו [יד]ולא יקרא לאור הנר באמת אמרו החזן רואה היכן תינוקות קוראין אבל הוא לא יקרא כיוצא בו לא יאבל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה: **גמ'** תנן התם לא [טו]יעמוד אדם בתפילה בר"ה ובר"ה ויושבת ברה"י אבל אם הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה מותר

כשהוא מהלך מיירי דכתיבנא זו היא הנאמרו ואמי שפיר הא דפרק קמרו לו [כריתות דף יג.] יש לומר מכילה אחת ומייר עליה ר' מטרות ומפני מחר רבי מאיר אומר אף פם היתה שבת והוציאו בפיו מייר והשתא היכי תני ר"מ הוציאה אלא עד שתגות במעיו בהדי הנהו

ממחייב

בנון אנו מפסיקין בין לקריאת שמע בין לתפלה. והא לחמר ליה רבי זירא לרבי ירמיה [ו]מסיר חזנו משמוע תוכה וגו' וי"ל תוכתו היתה חומנתו או עדיין לא היתה שעה עוברת:

בנון רבי שמעון בן יוחי וחבריו. והא לחמר לקמן (דף נג:) [ג]כי הוה מטיים (זמן תפלה) נגיס ומכסי ומצלי [ד]הוה [ה]מצלי הייגו ק"ש [ה]: **בעיבור שנה.** שלא יתקלקלו המועדות:

שמא ישכח ויצא. אלימא דרבנן לחמר לא גזרי גזירה לגזירה אין לפרש שמא ישכח ממחטו [ו]דלפילו יש ליכא לימור לחורייתא כדאיתא בפ"ב דב"ק (דף מו:) [ז]סביר ליה ושכחה לענין שבת פטור מלאכת מחשבת אסרה תורה אלא שמא ישכח את ממחטו להגיעו עד שיהיה שבת ולבסוף כשיזכור את ממחטו ישכח שהוא שבת וילא: **לא יעמוד אדם ברה"ר וישתה ברה"י.** בממולא תפילין (עירובין דף צט.) מוקי לה בחפצים הנריכים לו ודברי הכל פי' לפי' רבנן דחמרי עומד מלפ ברה"ר ומטלטל ברה"י הכא מודו דכיון דלריך לשמות [ח]ליכא למימר שמא יבילם אלא [ט]ש"מ השתא נמי כי יכנים רלמו ורובו לחמי שרי הא מפיק מרה"י לרה"ר אלוקם ברה"י ונחית בבטנו ברה"ר [י] דהכי לחמר מתם השתא מים ורק חייב חטאת ויש לומר דבלעיתו היינו הנחתו ואין למוש ממה שמוש נכנים לתוך מעיו כלחמר [יא] (לקמן דף פ.) הוילו דין לכתוב ג' חומות וכתבן מלחמי חשיכה דתנינן בתרה מנחה היא. תנן התם בסוף עירובין, לא יעמוד אדם בהר"י וישתה ברה"ר, ולא ברה"ר וישתה ברשות היחיד, אא"כ הכניס ראשו ורובו למקום ששותה

אפילו חשיכה דתנינן בתרה מנחה היא. תנן התם בסוף עירובין, לא יעמוד אדם בהר"י וישתה ברה"ר, ולא ברה"ר וישתה ברשות היחיד, אא"כ הכניס ראשו ורובו למקום ששותה

ב. דאמרו ליה לר' יוחנן אתו חברי לבבל שגא נפל. תוס' ניעין יז. ג. עליה דרשב"י כי הוה יתיב במערתא. מי' כר"ן. T. אלמא הוו מפסיקין לתפלה. י"ל. שטמ לכר"ן ה. והאי דנקט מצלו לאו דוקא. שיטמ לכר"ן. ו. שעליו. תוס' כרא"ש. ז. [נבין] היתה אבן מונחת לו בחוכה. תוס' כרא"ש. ח. המשקיע חפצים הצריכין לו נינהו. פי' הר"ן. ט. אפי' שותה בכלים שאינן צריכין לו. פי' הר"ן. אבל בחפצים שאינם צריכים לו בחוץ פלוגתא דר"מ אוסר ורבנן שרו. ניעב"ת. י. דמחשבתו משורא ליה מקום. ניעב"ת.

יא. כתוס' כרא"ש ופסי: דאז חשוב כמונח ואפי' הוא מהלך. (ועי"ז הוא מניח לפי מהולין דיו ועי' שפ"ת).

עא ד מיי' שם פ"ו מהל' שבת הל"ח סמג עשין קיח טוש"ע או"ח סי' רנ סעיף ב:

עב ה מיי' וסמג שם טוש"ע או"ח סי' רפח סעיף ד:

עג ו מיי' פ"ד מהלכות מלכים הלכה טז סמג לאוין רמב טוש"ע או"ח סי' תקמח סעיף ב:

עד ז ח מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ה ופ"ו מהל' תפלה הל' ח סמג עשין יט טוש"ע או"ח סי' קו סעי' ג:

עה ט מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ה:

עו י מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כו סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' ג סעיף ו:

עז כ מיי' פט"ו מהל' שבת הלכה ג סמג שם טוש"ע או"ח סי' שז סעיף ג:

סח א מיי' פי"ו מהל' תפלה הל' ג טוש"ע או"ח סי' קג סעיף ב:

סט ב טוש"ע שם:

ע ג מיי' פ"ל מהלכות תענית הלכה יב סמג עשין לדמנן ג טוש"ע או"ח סי' רכ סעיף ב וביכ"ף כאן ובפ"ק דתענית ד' קנ"ב. ובכל"ש כאן ובפ"ט דברכות סי' ה' ובפ"ק דתענית סי' טז):

עא ד מיי' שם טוש"ע או"ח סי' תקפח סעיף ב:

עב ה מיי' וסמג שם טוש"ע או"ח סי' רפח סעיף ד:

עג ו מיי' פ"ד מהלכות מלכים הלכה טז סמג לאוין רמב טוש"ע או"ח סי' תקמח סעיף ב:

עד ז ח מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ה ופ"ו מהל' תפלה הל' ח סמג עשין יט טוש"ע או"ח סי' קו סעי' ג:

עה ט מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ה:

עו י מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כו סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' ג סעיף ו:

עז כ מיי' פט"ו מהל' שבת הלכה ג סמג שם טוש"ע או"ח סי' שז סעיף ג:

רבינו חננאל

שתים עשרה שנה עבדו את כדרלעומר ושלש עשרה שנה מרדו, הרי כ"ה שנה, ובארבע עשרה למרידה בא כדרלעומר והחריבה נמצאת שלושה כ"ע שנים ותשולם נ"ב לישיבתה. וכל עיר שגגותיה גבוהות מן הכנסת סופה ליחרב שנאמר לרומם בית אלהינו ולהעמיד את חרבותיו. אמר רב אשי [אנא] עבדי למתא מחסיא שהגבהתי הכנסת למעלה ממנה לפי שלוכפים בגדים שמוריס ורמפים ויהיו לשקל כסומר שרגע שהגבהתי הכנסת למעלה ממנה לפי שלוכפים בגדים שמוריס ורמפים ויהיו לשקל כסומר שרגע עון [ו]לעולם. אמר רב תחת נברי ולא תחת ישמעאל, תחת ישמעאל ולא תחת חבר, שהן רעים, כדגרסינן ביבמות תחת חבר ולא תחת ת"ח, כלומר אין בו כח להציל מיד הרשעים בזרוע רמה, וכ"ש יתום ואלמנה. אמר רב יפה תענית לחלום כאש בנעורת. אמר רב יוסף ואפילו בשבת. (ואינו תענית חלום) זה שאמר רב לוה אדם תעניתו ופורע, ודייקינן מהא דגרסי' בתענית צינרא קבייל עליה כי הא שמעי' היכא דאירע בו צינרא או אונס]. אמר רב לוה אדם תעניתו ופורע ותענית חלום בין כך ובין כך לא. **אם התחילו אין מפסיקין** בו'. ואוקימנא סיפא איצטריך לדברי תורה, דתניא חברים שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה. א"ר יוחנן לא שנו אלא כגון ר"ש בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן אבל כגון אנו מפסיקין אפילו לתפלה. והא דתניא כשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לק"ש היא בעיבור שנה תניא, דא"ר אלעזר בר' צדוק כשהיינו עוסקים בעיבור שנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא לק"ש ולא לתפלה. **מתני' לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה** כו'. ירושלמי [ולעיל בהלכה כן] ממה דתנינן מנחה ותני לה ר' חייא חשיכה, הדא אמר

תורה אור השלם

1 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָבְדוּ כְדָרְלָעֹמֶר וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָרָדוּ: וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּא כְדָרְלָעֹמֶר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת רְפָאִים בְּעַשְׁתְּרֹת קַרְנַיִם וְאֶת הַזּוּזִים בָּהָם וְאֶת הָאֵימִים בְּשָׁוֵה קִרְיָתָיִם: בראשית יד ד-ה

2 כִּי עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדָתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֶת לָנוּ עִזָּה מְחַיֵּה לְרוֹמֵם אֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת חָרְבָתָיו וְלָתֶת לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם:

עזרא ט ט

3 שָׁמַיִם לָרוֹם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר:

משלי כה ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תבר תומא. נ"ב ורפ"ו בפ' מיכה דף מה ריש ע"ג מבני סם תומא שיחתה עם פרסיים ערכ"ל: (ב) ד"ה שגגתן מלמת שלשו. נ"ב ועיעיוניו דף סג. למה ר"ם בעלמו ע"ב ועוסקין בתורה זה ע"ש: (ג) תוס' ד"ה ולא מחת וכו' והכ' יעקב מפרייז פירש למבריים הם כוחרים מפרסיים דומים למלאכי מבלה:

גליון הש"ס

גמ' חברים שהיו עוסקים בתורה מפסיקין לק"ש. עי' מ"ק ט ע"ב תוס' ד"ה כאן במלוה וכו' וע"ע ועמל כזה בהמ"ס ומשוחמי: **מתני' שמא ישכח ויצא.** עיין לעיל ג ע"ח תוס' ד"ה עקיים גופו: **תום' ד"ה בגון ר"ש וחבריו.** מצלי היינו קריאת שמע. עיין ברכות טו ע"ח תוס' ד"ה ממלן:

מוסף רש"י

ואפילו בשבת. יכול להתעטות כדי שיתבטל ענר גופו (תענית יב:). **ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד.** דתיישינן שמא ימלך דעתו למקום רבנלו ויוליך הכלי עמו (עירובין כ. וכעי"ז שם צט:).

תום' ישנים

א) ואמר רבינו יעקב דהני גגין דיהן בקשקושי דמיין לפי שאין משתמשין עליהן כמו שהיו רגילין להשתמש על גגותיהן בימי הבניית ולפ"ז א"ש ל"ל להגביה בהכ"נ יותר משאר גגין:

מוסף תוספות

א. דדוקא בימיהם שהיה עיקר תשמישן על הגג שהיו שוכבין שם והוה גגאי לעשות תשמיש למעלה מבית הכנסת. הגהות מרדכי סימן מ"ש.

ב. דאמרו ליה לר' יוחנן אתו חברי לבבל שגא נפל. תוס' ניעין יז. ג. עליה דרשב"י כי הוה יתיב במערתא. מי' כר"ן. T. אלמא הוו מפסיקין לתפלה. י"ל. שטמ לכר"ן ה. והאי דנקט מצלו לאו דוקא. שיטמ לכר"ן. ו. שעליו. תוס' כרא"ש. ז. [נבין] היתה אבן מונחת לו בחוכה. תוס' כרא"ש. ח. המשקיע חפצים הצריכין לו נינהו. פי' הר"ן. ט. אפי' שותה בכלים שאינן צריכין לו. פי' הר"ן. אבל בחפצים שאינם צריכים לו בחוץ פלוגתא דר"מ אוסר ורבנן שרו. ניעב"ת. י. דמחשבתו משורא ליה מקום. ניעב"ת.

יא. כתוס' כרא"ש ופסי: דאז חשוב כמונח ואפי' הוא מהלך. (ועי"ז הוא מניח לפי מהולין דיו ועי' שפ"ת).

ג) [נ"ל שמעתל מגדל], ב) נ"ב הענין לכמה מ"ש פ' מומת העיר בגמרא פרסין], ג) תענית יט: ע"ש, ד) [נ"ל תום' בכ"ב], ה) [לקמן קמו.], ו) עירובין כ. ע"ש קמ. ע"ש, ז) פי' בניניס העשרון נעור, ח) בס"ה המגוה, ט) [בבניס ו], י) בלא"ל הגר' בלה"ל וכו' לה"ר, כ) [וכן מפרש הענין בערך מבן], ל) [נעיל יו"ד], מ) [נ"ל עיקן לעיל],